

รายงานการอบรมโครงการพัฒนาบุคลากร
หลักสูตร “การถอดบทเรียนการเลี้ยงดูเด็ก อายุแรกเกิด – 6 ปี”
สถานสงเคราะห์เด็กบ้านแคนทอง

นายรังสรรค์ เชื้อสาวะถี
พัฒนาการอำเภอเวียงเก่า

คำนำ

เอกสารรายงานฉบับนี้ ได้เรียบเรียงขึ้นในโอกาสที่ได้รับเกียรติจากท่านผู้ปกครองสถานสงเคราะห์เด็กบ้าน
แคนทอง จังหวัดขอนแก่นให้มาทำหน้าที่วิทยากรให้ความรู้เรื่อง “การถอดบทเรียนการเลี้ยงดูเด็ก อายุแรกเกิด –
6 ปี สำหรับบุคลากรของสถานสงเคราะห์ ที่ประกอบไปด้วยพี่เลี้ยงเด็ก นักพัฒนาการ เจ้าหน้าที่ภาคสนาม และ
เจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ของหน่วยงาน ดังกล่าว

โดยผู้ปกครองฯและทีมงาน ได้ให้ความสำคัญในการถอดบทเรียนเพื่อให้เกิดการพัฒนาขององค์กร
และมุ่งไปสู่การจัดทำคู่มือการเลี้ยงดูเด็กแบบบ้านแคนทอง เลือกใช้รูปแบบการถอดบทเรียนโครงการฯ เครื่องมือ
การวิเคราะห์หลังการปฏิบัติ(After Action Review) ที่ส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันโดยการใช้เรื่องเล่า
เร้าพลังและเพื่อนช่วยเพื่อนที่ถ่ายทอดประสบการณ์ให้ผู้เข้าร่วมโครงการได้รับฟังผู้ร่วมงาน นำมาสรุป สังเคราะห์
เป็นเอกสารการถอดบทเรียนเล่มนี้

ด้วยข้อจำกัดบางประการของผู้ดำเนินการถอดบทเรียน จึงทำให้ความสมบูรณ์ของเอกสารไม่สามารถที่จะ
ก่อเกิดเป็น คู่มือการเลี้ยงดูเด็กแบบบ้านแคนทองได้ แต่ก็ยังหวังว่า เอกสารการถอดบทเรียน ฉบับนี้จะจุดประกาย
ให้เกิดการพัฒนาของพี่เลี้ยงเด็ก และพลังใจตลอดจนความผูกพันของบุคลากรบ้านแคนทองในอันที่จะก่อ
ประโยชน์ให้กับเด็กด้อยโอกาสในสังคม ที่จะได้รับการสร้างสรรค์ให้เป็นพลเมืองดีที่เป็นกำลังในการสร้างสังคมไทย
ให้พัฒนาอย่างยั่งยืน ต่อไป

รังสรรค์ เชื้อสวาทิ.

พฤษภาคม 2555

บทเรียนและการถอดบทเรียน

บทเรียน (lesson learned) คือ ความรู้ที่เป็นข้อค้นพบใหม่ หรือบทสรุปที่ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ กระบวนการทำงาน บทเรียนจะอธิบายเหตุการณ์และเงื่อนไขของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น บทเรียนจะมีไม่เพียง การเล่าเรื่องในอดีตแต่ต้องมีคุณค่าที่จะนำไปปฏิบัติต่อ บทเรียนจะช่วยให้ไม่กระทำผิดซ้ำ อีกนัยยะหนึ่ง บทเรียนช่วยให้ “เกิดการเรียนรู้” (ศุภวัณย์ พลายน้อย, 2551)

การถอดบทเรียน (lesson distilled) เป็นองค์ประกอบหนึ่งของการจัดการความรู้ เป็นการดึงความรู้ ออกจากการปฏิบัติ สกัดความรู้และประสบการณ์ บันทึกรายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ผลการปฏิบัติงาน ทั้งสิ่งที่สำเร็จหรือล้มเหลวภายใต้บริบท เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนางานให้บรรลุเป้าหมาย รวมทั้ง สามารถเผยแพร่ให้ผู้อื่นได้เรียนรู้

การถอดบทเรียน เป็น“วิธีการจัดการความรู้รูปแบบหนึ่งที่เน้นเสริมสร้างการเรียนรู้ในกลุ่มที่เป็นระบบเพื่อสกัดความรู้ฝังลึกในตัวคนและองค์ความรู้ของท้องถิ่นออกมาเป็นบทเรียนที่สามารถนำไปสรุปและสังเคราะห์เป็นชุดความรู้ คู่มือ สื่อรูปแบบต่างๆ โดยผลที่ได้จากการถอดบทเรียนนอกจากเรื่องของข้อชุดความรู้แล้ว สิ่งสำคัญที่สุดคือ ผู้ร่วมกระบวนการถอดบทเรียนจะต้องเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน อันนำมาซึ่งการปรับวิธีคิด และวิธีการทำงานที่สร้างสรรค์ และมีคุณภาพยิ่งขึ้น” (กนกภรณ์ ชูเชิด และสกรรจ์ พรหมศิริ, การถอดบทเรียน - วิธีวิทยาเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้สำหรับนักปฏิบัติภาคประชาสังคม, 2548)

การถอดบทเรียนเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการจัดการความรู้ โดยเป็นกระบวนการดึงเอาความรู้จากการทำงาน ออกมาใช้เป็นทุนในการบริหารจัดการในเรื่องที่ยากหรือซับซ้อนขึ้นไปจากเดิม” (ศุภวัณย์ พลายน้อย, นานาวิธีการถอดบทเรียน, คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2551)

ฉันทพงศ์ ทองเพ็ญ ได้สรุปไว้ในงานเขียนวิทยากรกระบวนการเกี่ยวกับการถอดบทเรียนว่า “บทเรียนแห่งชีวิต?” ต้องเปลี่ยนวิธีคิด ดึงเอาความรู้ในคน มาพัฒนาโดยใช้กระบวนการวิทยากรกระบวนการ

บทเรียนมีหลายประเภท ทั้งบทเรียนของปัจเจกบุคคล บทเรียนของกลุ่มหรือทีมงาน บทเรียนของโครงการ โดยเฉพาะหากเป็นบทเรียนของโครงการ อาจเป็นบทเรียนตามวงจรโครงการ ตั้งแต่เริ่มดำเนิน โครงการ ระหว่างการดำเนินโครงการ และสิ้นสุดโครงการ การถอดบทเรียนโครงการจึงมีหลายลักษณะ เช่น การถอดบทเรียนเชิงประเด็น หรือถอดบทเรียนทั้งโครงการ วิธีวิทยาที่ใช้ในการถอดบทเรียน ในแต่ละ ลักษณะจึงแตกต่างกัน สำหรับการถอดบทเรียนนี้ ใช้เทคนิควิธีการถอดบทเรียนหลังปฏิบัติการ (After Action Review: AAR) โดยยึดหลักคิด การถอดบทเรียน เป็นการสืบค้นความเป็นมา/กระบวนการ/เทคนิค/วิธีการทำงาน/กลเม็ดเคล็ดลับ/ปัจจัยความสำเร็จ/ปัญหาและวิถีกแก้ไขของกลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาที่เน้นกระบวนการพูดคุย สัมภาษณ์ เล่าเรื่อง

การถอดบทเรียนจะประสบผลสำเร็จต้องสร้างบรรยากาศให้เกิดการสนทนาอย่างมีความสุขให้ผู้เข้าร่วมเวทีการถอดบทเรียนได้เปิดใจ มีอิสระ ถอดยศ ถอดความอาวุโส และต้อง ไม่ทำให้เป็นเหมือนการประเมินการทำงาน และหลีกเลี่ยงการวิพากษ์วิจารณ์ตัวบุคคล แต่ให้ทุกคนแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะหรือการเติมเต็มเนื้อหาหรือประเด็นที่หลุดไปไม่สมบูรณ์เหมือนการต่อจิ๊กซอว์ที่แต่ละคนมีภาพจิ๊กซอว์อยู่ในมือตัวเองคนละชิ้นหรือหลายชิ้นแต่มีไม่ครบต้องนำมาช่วยกันต่อภาพให้สมบูรณ์เป็นภาพใหญ่ และเปิดโอกาสให้คนที่อ่อนอาวุโสได้พูดก่อน และในการพูดคุยผู้ร่วมเวทีต้องฟังด้วยตัวและหัวใจ ด้วยหลักของการลามาสูตร ไม่ใช่การฟังอย่างเคลิบเคลิ้ม คล้อยตาม หรือด่วนตัดสินใจสรุปว่าใช่ – ไม่ใช่ ให้ฟังจนจบ แล้ว ฟัง คิด ไตร่ตรอง ใคร่ครวญ พิจารณาให้แน่ชัด แล้วค่อยพูดหรือถามเชิงขึ้นขมในลักษณะของการเสริมงาน ไม่ใช่การตอบโต้ว่าต้องเป็นอย่างนั้นนะจึงจะถูกให้ ขวานลอยความคิดความรู้สึกของตนเองขณะฟัง ให้เป็นเรื่องของการประชุมที่เป็นเอกภาพ และเป็นการฟังที่ลุ่มลึก นำเสนอด้วยเมตตาจิตและความเป็นกัลยาณมิตรต่อกันเพื่อความเป็นเลิศขององค์กรและตอบสนองวิสัยทัศน์ขององค์กรซึ่งนักถอดบทเรียนจะต้องตัดกระบวนการให้บังเกิดขึ้น การจัดการกิจกรรมถอดบทเรียนที่ผู้เข้ารับการอบรมได้รับในครั้งนี้ผู้เข้าอบรมสามารถที่จะนำไปปรับใช้ในการถอดบทเรียนงานของตนเองให้เหมาะสมยิ่งขึ้นได้ ทั้งการให้แต่ละคนได้ลองทบทวนถึงเหตุการณ์ของความประทับใจในการทำงานของตนเองแล้วเขียนลงในกระดาษ มีการรวมกลุ่มร่วมกันตั้งชื่อกลุ่มให้เพราะพริ้ง ช่วยกันคิดคำขวัญของกลุ่ม จังหวะปรบมือของกลุ่มเลือกคณะกรรมการของกลุ่มจากนั้นก็เริ่มให้แต่ละคนในกลุ่มได้เล่าเหตุการณ์ให้เพื่อนฟังคัดเลือกเหตุการณ์ประทับใจที่สุดยอดของกลุ่มมาเพียงเหตุการณ์เดียวมานำเสนอ และการให้แต่ละคนได้ทบทวนและพิจารณาเขียนบอกเล่าถึงงานที่ตนเองรับผิดชอบว่ามีวิธีการทำอย่างไร งานจึงประสบผลความสำเร็จ จากนั้นก็มีการรวมกลุ่มกันตามบทบาทและภารกิจที่ทำเพื่อให้แต่ละคนนำเสนอวิธีการทำงานของตนเองให้เพื่อนได้ฟัง และรวบรวมเรียบเรียงเนื้อหาให้มีความชัดเจนสมบูรณ์ที่สุดแล้วนำเสนอ ซึ่งส่งผลให้มีองค์ความรู้ของศูนย์สังเคราะห์เด็กบ้านแคนทอง ซึ่งเป็นการใช้หลักการจัดการความรู้ด้วยการใช้วิธีเรื่องเล่าเร้าพลัง ซึ่งจะได้ฟอร์มเอกสารการจัดการความรู้ออกมา ดังนี้

ชื่อเรื่อง

ถอนหลัก ปักเขต

เมื่อครั้งได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัด ให้ออกไปสำรวจอาณาเขตของพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ หลังจากได้สำรวจพื้นที่แล้วเสร็จ และได้เริ่มปักหมุดอาณาเขตของพื้นที่ พบว่าหมุดคอนกรีตถอนและทำลาย ทำให้ต้องใช้เวลามากขึ้น และยากที่จะคาดการณ์ได้ว่าภารกิจนี้จะเสร็จสิ้นได้เมื่อใด และเมื่อต้องได้รับคำสั่งสำคัญมาอีกว่าต้องรีบทำให้เสร็จในเวลาอันสั้น ทำให้คนทำงานยิ่งเครียดเพราะงานไม่เป็นไปตาม คุยวางแผนการทำงานยังไม่รู้ว่าจะแก้ไขปัญหาได้อย่างไร งานสำรวจก็ต้องหยุดชะงักไว้ก่อน

เนื้อเรื่อง

จนในที่สุดสมาชิกในที่ทีมงานเสนอไอเดียใหม่ ให้ทดลองตัดหลักหมุดคอนกรีตแยกออกเป็น 2 ท่อน และนำไปฝังในดินตามแนวอาณาเขตที่สำรวจไปแล้ว เพื่อจะสังเกตดูว่าได้ผลตามที่คาดไว้หรือไม่ ในที่สุดก็พบว่าชาวบ้านมาขุดและถอนทำลายทิ้งเช่นเดิม แต่ลองวางพะทอนบนของหลัก และไปลองพะทอนล่าง ทำให้งานสำรวจของเราเดินทางต่อไปได้

เข้าของเรื่อง

วิธีการทำ

ผู้เล่าเรื่อง ..... หน่วยงาน .....

เบอร์โทร. ....Email: .....

คำสำคัญ การปักหมุดเขตแดนพื้นที่พิพาท หลักหมุดคอนกรีตพื้นที่พิพาท

ขุมความรู้

(ดัดแปลงจากณัฏพงค์ ทองเพ็ญ.2555)

บทเรียนสถานสงเคราะห์เด็กบ้านแคนทอง

สถานสงเคราะห์เด็กบ้านแคนทองเดิมชื่อ สถานแรกรับเด็กชายภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เปิดดำเนินการครั้งแรกเมื่อวันที่ 20 เมษายน 2514 โดยรับอุปการะเด็กชายอายุ 7-16 ปี รวมทั้งเด็กแรกเกิดถึง 5 ปี ทั้งชายและหญิง ต่อมาพบปัญหาเด็กอ่อนถูกทอดทิ้งและปัญหาเด็กไม่ได้รับการเลี้ยงดูที่เหมาะสมมีจำนวนมากขึ้น จึงเปลี่ยนภารกิจใหม่พร้อมทั้งจัดตั้งเป็น สถานสงเคราะห์เด็กบ้านแคนทองขึ้นเมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2539 โดยมีภารกิจภายในสถานสงเคราะห์ในการให้การเลี้ยงดูเด็กชาย-หญิง อายุตั้งแต่แรกเกิด-6 ปีที่ถูกทอดทิ้งทั้งที่โรงพยาบาลและที่สาธารณะ เด็กกำพร้าบิดา มารดาเสียชีวิต และเด็กเร่ร่อน พลัดหลงรวมทั้งเด็กที่มาจากครอบครัวที่ประสบปัญหาทางสังคมหรือเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็นครอบครัวยากจน บิดามารดาต้องโทษจำคุก เป็นผู้รับการสงเคราะห์ ป่วยด้วยโรคเรื้อรัง ครอบครัวแตกแยก มารดาตั้งครรถ์นอกสมรส หรือได้รับการเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม ฯลฯ โดยรับผิดชอบทั้งภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยดำเนินงาน

1.บริการด้านการเลี้ยงดู ด้วยการจัดที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม มีแม่บ้านและพี่เลี้ยงทำหน้าที่ดูแลให้นม อาหาร ให้ความรักความอบอุ่น และดูแลความสะอาดทั่วไปซึ่งกลายเป็นมาตรฐานที่บ้านแคนทอง กำหนดบทบาทของพี่เลี้ยงเด็กให้ปฏิบัติหน้าที่ ดังนี้

1. ปฏิบัติหน้าที่ตามกิจวัตรของเด็ก

พี่เลี้ยงเด็กจะต้องทำหน้าที่ดูแลเด็กและปฏิบัติตามกิจวัตรประจำวันของเด็ก เพื่อให้เด็กมีความเจริญเติบโต มีพัฒนาการทุกด้านตามวัย และมีการเรียนรู้ที่เหมาะสม

2. ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในลักษณะบูรณาการ

พี่เลี้ยงเด็กมีหน้าที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็กในลักษณะบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ กล่าวคือให้เด็กได้พัฒนา ด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม และจริยธรรมไปพร้อมกัน โดยให้โอกาสเด็กเรียนรู้จากสิ่งของและผู้ที่อยู่รอบข้าง ซึ่ง เด็กจะเรียนรู้ได้โดยประสาทสัมผัสทั้งห้า การเคลื่อนไหว การเล่น และ การลงมือกระทำ ดังนั้น พี่เลี้ยงเด็กจะต้อง ส่งเสริมให้โอกาสเด็กได้พัฒนาอย่างเต็มที่ รวมทั้งปฏิสัมพันธ์กับเด็กด้วยคำพูดและกิริยาท่าทางที่นุ่มนวล อ่อนโยน แสดงความรักความอบอุ่น

3. สังเกต ฝ้าระวัง และบันทึกความเจริญเติบโต พฤติกรรม พัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็ก

พี่เลี้ยงเด็กจะต้องเป็นคนช่างสังเกต ฝ้าระวังปัญหาสุขภาพ พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก จด บันทึกพฤติกรรมเพื่อจะได้เห็นความเปลี่ยนแปลงทั้งปกติและผิดปกติที่เกิดขึ้นกับเด็ก ซึ่งจะนำไปสู่การค้นหาสาเหตุ เพื่อช่วยเหลือและแก้ไขได้ทันเวลาที่

4. มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็ก

พี่เลี้ยงเด็กจะต้องเป็นคนช่างสังเกต มีความรู้ และเข้าใจพฤติกรรมที่เป็นปัญหา และไม่พึงประสงค์ของ เด็ก ซึ่งพฤติกรรมนั้น อาจเกิดจากการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็ก รวมทั้งการปรับตัวของเด็กต่อ สิ่งแวดล้อม หากไม่ได้รับการแก้ไขตามแนวทางที่เหมาะสม อาจนำไปสู่ปัญหาทางพฤติกรรมของเด็กในอนาคต แม้ว่าเด็กแต่ละคนจะแตกต่างกันตามพันธุกรรมและการอบรมเลี้ยงดู แต่ถ้าเข้าใจและช่วยลดพฤติกรรมจะช่วยขจัด ปัญหาที่จะตามมาได้ทันเวลาที่

5. จัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ เหมาะสมกับการพัฒนาเด็กทุกด้าน

พี่เลี้ยงเด็กจะต้องดูแลจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในอาคารและภายนอกอาคารให้สะอาดถูกสุขลักษณะ ปลอดภัย และมีบรรยากาศเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก

6. รู้จักพัฒนาตนเองในทางวิชาการและวิชาชีพ

พี่เลี้ยงเด็กจะต้องเฝ้าหาความรู้ในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ดังนี้

6.1 การพัฒนาด้านความรู้ทางวิชาการและทักษะอาชีพอย่างต่อเนื่อง เช่น การศึกษาหาความรู้ การ เข้ารับการอบรมเพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ การติดตามความเปลี่ยนแปลงด้านความรู้และเทคโนโลยีโดยอาศัยสื่อที่ หลากหลาย รวมทั้งการรวมกลุ่มแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การศึกษาดูงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก/สถานพัฒนาเด็ก เล็กที่มีคุณภาพ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกและจัดตั้งชมรมเครือข่ายพี่เลี้ยงเด็กซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์โดยตรงแก่ครู ผู้ดูแลเด็ก

6.2 การพัฒนาด้านบุคลิกภาพ จะต้องเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะรักเด็กอุปนิสัยอ่อนโยนมีกิริยาวาจาฉะฉาน นวลอ่อนหวาน ใจเย็น รู้จักปรับปรุงและพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองอยู่เสมอ

หน้าที่ของพี่เลี้ยงเด็ก

พี่เลี้ยงเด็กจะอยู่ใกล้ชิดกับเด็กตลอดทั้งวัน ดังนั้น จึงมีหน้าที่ ดังนี้

1. อบรมเลี้ยงดูเด็ก ตั้งแต่รับเด็กจากผู้ปกครองจนกระทั่งส่งคืนให้ผู้ปกครอง
2. จัดกิจกรรมประจำวัน เพื่อส่งเสริมพัฒนาการ และเตรียมความพร้อมให้กับเด็ก ให้มีความสุขภาพสมบูรณ์ แข็งแรง และได้รับการพัฒนา ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญาและลักษณะนิสัย โดยจัดกิจกรรมกลางแจ้ง ในร่ม และจัดมุมกิจกรรมต่างๆ เช่น มุมหนังสือ มุมศิลปะ มุมดนตรี ฯลฯ
3. ปลุกจิตสำนึกให้เด็กรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ การปกครองระบอบประชาธิปไตย การรักษาสิ่งแวดล้อม ความมีระเบียบวินัยมีความรับผิดชอบความมีน้ำใจ ฯลฯ
4. ดูแลความปลอดภัยและรักษาความสะอาดภายในและภายนอกอาคารของศูนย์ฯ
5. ให้เด็กเคารพธงชาติ และประกอบพิธีกรรมทางศาสนา
6. สำรวจรายชื่อเด็กที่เข้ารับการเลี้ยงดูประจำวัน เยี่ยมเยียนผู้ปกครองและเด็ก ในกรณีที่เด็กไม่มาเรียนเกิน 3 วันและในกรณีที่เกิดปัญหาอื่นๆ
7. จัดเตรียมสถานที่เรียน จัดเตรียมอุปกรณ์การเรียนการสอนโดยเน้นวัสดุที่มีอยู่แล้วในห้อง จัดอาหารเสริม น้ำดื่มน้ำใช้ จัดทำบันทึกการสอน และบันทึกประจำวันของเด็ก ตลอดจนจัดทำทะเบียนอุปกรณ์การเรียนการสอน

2. ให้บริการด้านการรักษาพยาบาลและอนามัย เพื่อให้เด็กในการดูแลมีความสุขภาพสมบูรณ์ไม่เจ็บป่วย และมีพยาบาลดูแลรักษาพยาบาลเบื้องต้นและส่งต่อโรงพยาบาลใหญ่ในกรณีเจ็บป่วยหนัก

3. ให้การพัฒนาและการศึกษา เป็นการกระตุ้นและเสริมสร้างให้เด็กมีพัฒนาการที่สมวัย ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม มีการเตรียมความพร้อมก่อนวัยเรียนให้แก่เด็กอายุ 3-6 ปี นอกจากนี้ยังมีการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิตรวมทั้งส่งเด็กไปศึกษาภายนอกในชั้นอนุบาล

พัฒนาการ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงของมนุษย์ที่เป็นไปอย่างมีลำดับขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาซึ่งมีความสัมพันธ์ระหว่าง เวลา วุฒิภาวะ การเรียนรู้ และสิ่งแวดล้อม อันส่งผลให้มนุษย์มีความสามารถและพฤติกรรมที่แตกต่างกัน และเป็นไปตามศักยภาพ

4. การบริการด้านสังคมสงเคราะห์ โดยจัดทำทะเบียนประวัติ ติดตามสืบหาบิดา มารดา หรือ ผู้ปกครอง การดำเนินการเรื่องทะเบียนราษฎร และการจัดหาครอบครัวทดแทนในรูปแบบครอบครัวบุญธรรมทั้ง ชาวไทยและชาวต่างประเทศ ครอบครัวอุปถัมภ์ และครอบครัวอุปการะ มีการประสานงานกับภาครัฐและ ภาคเอกชน สนับสนุนการดำเนินงานทั้งทางด้านวิชาการและกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาเด็ก

บทเรียนที่ได้

ในการดำเนินงานของบุคลากรในสถานสงเคราะห์บ้านแคนทองตามภารกิจที่มีและกำหนดไว้วันนั้นเมื่อ ถอดบทเรียนออกมาแล้วพบว่า บุคลากรนั้นมีความภาคภูมิใจในงานที่ทำมากซึ่งสะท้อนออกมาจากการเล่าเรื่อง ความภาคภูมิใจของผู้เข้าร่วมเวทีที่ประทับใจที่ทำงานกับเด็กด้วยโอกาส มีส่วนร่วมได้ช่วยเหลือสังคม ดีใจที่ทำให้ เด็กในบ้านแคนทองประสบความสำเร็จในชีวิตครอบครัวใหม่และการกลับมาเยี่ยมสถานสงเคราะห์แล้วยังให้ความ เคารพและจำได้ด้วยการเรียกแม่ ประทับใจที่แขกที่มาเยี่ยมเยียนบ้านแคนทองและกล่าวชื่นชม และดีใจที่สามารถ เสริมสร้างและส่งเสริมให้เด็กที่มีพัฒนาการช้ากลับมาเป็นเด็กปกติ และลูกๆที่ดูและทุกคนเติบโตขึ้นทุกวันและมี พัฒนาการที่สมวัย เด็กที่เลี้ยงดูมีครอบครัวอุปถัมภ์ มีครอบครัวอุปการะ และกลับไปสู่ครอบครัวเดิมอย่างมี ความสุข ภูมิใจที่เด็กที่เลี้ยงดูได้เป็นบุตรบุญธรรมของชาวต่างประเทศ ขณะเดียวกันก็ประทับใจในผู้บังคับบัญชา ประทับใจในกิจกรรมพบปะสังสรรค์ของหน่วยงาน และกิจกรรมอื่นๆ และประทับใจในบรรยากาศ ภูมิทัศน์อันร่ม รื่นของบ้านแคนทอง อธิษาศัยที่ดีของเพื่อนร่วมงาน ความเป็นเพื่อนร่วมงานที่ดีต่อกันให้ความช่วยเหลือเอื้ออาทร กัน ประทับใจในงานที่ก่อสร้างให้เราแข็งแกร่งขึ้นสามารถที่จะต่อสู้กับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ได้ และประทับใจ ในความเสียสละของคนทำงานด้วยกัน ประทับใจที่เด็กวิ่งเข้ามากอดและเรียกแม่ ภาคภูมิใจที่ได้ช่วยเหลือเด็ก พิกการให้มีสุขภาพจิตดีมีความอบอุ่น ภูมิใจที่ได้ช่วยเหลือเด็กด้วยโอกาสนอกสถานที่ ภาคภูมิใจที่ได้ใช้ความรู้ที่ ศึกษาในการดูแลเด็กรู้สึกมีคุณค่า ประทับใจที่มีอาชีพสามารถเลี้ยงดูครอบครัวได้อย่างดีไปพร้อมกันกับ ช่วยเหลือผู้อื่นได้ด้วย

สิ่งที่ผู้ร่วมเวทีนำเสนอได้บ่งชี้ให้เห็นถึงความภาคภูมิใจในองค์กร และไฟในการทำงานของผู้เสียสละทั้งหลาย และความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของบุคลากร เข้าใจลึกซึ้งในวิสัยทัศน์ขององค์กรด้วยการปฏิบัติและ ถ่ายทอดอย่างตรงไปตรงมาและได้เห็นถึงความสมัคคีสามัคคีของคนในองค์กรที่สะท้อนผ่านกิจกรรมการถอด บทเรียนทั้งความร่วมมือทั้งการร่วมตั้งชื่อของกลุ่ม จังหวะปรบมือของกลุ่ม คำขวัญของกลุ่มไม่ว่าจะเป็น “ร่วมมือ ร่วมใจ สู่จุดหมายเดียวกัน” “รอยยิ้มที่สดใส มีจิตใจที่เบิกบาน พัฒนาการสมวัย” “ร่วมมือ ร่วมใจ มุ่งไปข้างหน้า” หรือ คำขวัญที่สื่อถึงภารกิจของผู้ร่วมเวที 4 ค อันประกอบด้วย เลี้ยงดี ดูดี สุขภาพดี อารมณ์ดี และการแสดงออก ด้วยการพูดในที่ประชุมการยอมรับบทบาทของกันและกันในกลุ่มและทำหน้าที่ของแต่ละตำแหน่งได้อย่าง เหมาะสม

ผู้ดูแลด้านสุขภาพ ซึ่งจะอยู่ที่เรือนพยาบาล เด็กแรกเกิด-6 ปี ที่จะเข้ามาอยู่บ้านแคนทองได้จะต้องได้รับการดูแลจากฝ่ายนี้ก่อนโดยฝ่ายนี้จะดำเนินการ

1. เก็บข้อมูลทำประวัติเด็ก จัดทำเอกสารประจำตัวเด็ก
2. ส่งตรวจสุขภาพเพื่อดูพัฒนาการของเด็กและจัดทำรายละเอียดก่อนส่งเด็กให้กับเรือนดูแลเด็กตามกลุ่มอายุ
3. เมื่อส่งเด็กให้พี่เลี้ยงประจำเรือนพัฒนาการเด็กแล้วต้องมีการรับฟังปัญหาของเด็ก จากการประชุมพฤติกรรมและการบอกเล่าของพี่เลี้ยง
4. ติดตามสังเกตพฤติกรรมของเด็กพร้อมกับพี่เลี้ยงเด็ก หากพบความผิดปกติ
5. ส่งปรึกษาแพทย์ รายงานส่งหัวหน้าฝ่าย
6. นำวิธีการส่งเสริมพัฒนาการเด็กตามคำแนะนำของแพทย์มาใช้ฝึกกับเด็กโดยแจ้งให้นักพัฒนาการและพี่เลี้ยงทราบเพื่อดำเนินการ
7. มีการประเมินพัฒนาการเด็ก สอบถามปัญหา และจัดส่งเด็กพบแพทย์ตามนัด

เมื่อเด็กที่เข้ามารับการสงเคราะห์ในบ้านแคนทองได้พบฝ่ายดูแลด้านสุขภาพผ่านพิธีการครบถ้วนแล้วจะถูกส่งให้ไปอยู่ในความดูแลของพี่เลี้ยงและนักพัฒนาการซึ่งบ้านแคนทองจัดเรือนพักสำหรับเด็กเพื่อความสะดวกในการส่งเสริมพัฒนาการให้เหมาะสมตามวัยโดยเด็กแรกเกิด-1ปีจะอยู่เรือนพวงชมพู เด็กอายุ 1-2 ปี จะอยู่เรือนพวงแสด จัดเรือนพวงทองสำหรับเด็กอายุ 2-3 ปี และจัดเรือนพวงเพชรสำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี

บทเรียนการเลี้ยงดูเรือนพวงชมพู เด็กอายุ แรกเกิด-1 ปี พี่เลี้ยงเด็กและนักพัฒนาการ จะจัดกิจกรรม ดังนี้

- 07.30-09.00 น. รับเวร- ส่งเวรตามเตียงเด็ก แจ้งอาการเด็กป่วย, ทำความสะอาดอาคาร, พับผ้า
- 09.00-10.00 น. ให้นมเด็ก อาบน้ำทำความสะอาดร่างกายเด็ก, ทำความสะอาดเตียง เช็ดเตียง เปลี่ยนผ้าปู
- 10.00-11.00 น. ส่งเสริมพัฒนาการเด็กด้วยการนวดสัมผัส, พัฒนาการตามวัย ฝึกเด็กพลิกคว่ำ พลิกหงาย ด้วยการจับที่ข้อเท้าพลิกไปพลิกมา
- 11.00-12.00 น. เด็กรับประทานอาหารเช้าโดยการป้อน เปลี่ยนผ้า ทำความสะอาดเด็ก นำเด็กขึ้นเตียง
- 12.00-14.00 น. เด็กนอนหลับพักผ่อน พี่เลี้ยงทำความสะอาดภาชนะใส่อาหารเด็ก ทำความสะอาดอาคาร กวาดถูอาคาร
- 14.00-14.30 น. เด็กตื่นนอน ให้เด็กตี่นม ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก(ฝึกเด็กจับขวดนม) พี่เลี้ยงโอบมือเด็กแล้วให้เด็กจับที่ขวดนมและใช้ฝ่ามือช่วยประคองในการจับ
- 14.30-15.00 น. เปลี่ยนผ้าอ้อม ทำความสะอาดร่างกายเด็ก

- 15.00-15.30 น. เช็ดเตียง เปลี่ยนผ้าปูเตียง
- 15.30-16.00 น. ส่งเสริมพัฒนาการเด็กตามแผนที่จัดไว้
- 16.00-17.00 น. เปลี่ยนผ้าเด็กนำเด็กขึ้นเตียง เด็กที่ไม่ได้ทานข้าวจะให้นม
เตรียมอาหารให้เด็กที่ทานอาหารได้
ล้างภาชนะที่ใส่อาหารให้เด็ก
ตรวจดูความเรียบร้อยของเด็กตามเตียง เตรียมส่งเวร
- 17.00-18.00 น. ส่งเวร-รับเวร ทำความสะอาดเรือนพัก
- 18.00-19.00 น. พับผ้าเก็บเข้าตู้
- 19.00-19.30 น. เปลี่ยนผ้าอ้อม ให้เด็กตึมนม
ล้างขวดนม ขงนมเตรียมให้เด็ก
- 22.00-02.00 น. ให้นมเด็ก ทำความสะอาดเด็ก ใส่ผ้าอ้อมสำเร็จ
ให้เด็กนอน ล้างขวดนม
ขงนมเตรียมให้นมเด็กในเวลา 02.00 น.
- 02.00-05.00 น. ให้นมเด็ก ตรวจดูเด็กตามเตียง
- 05.00-06.30 น. เตรียมเสื้อผ้าให้เด็ก
นำเด็กมาทำความสะอาดร่างกาย และเปลี่ยนเสื้อผ้าให้เด็ก
เช็ดเตียง ปูเตียง
- 06.30-07.30 น. ขงนมเตรียมให้เด็ก ดูความเรียบร้อยเด็กตามเตียง เตรียมส่งเวร

สิ่งที่น่าสนใจจากการถอดบทเรียนของพี่เลี้ยงเด็ก นักพัฒนาการเด็กวัยนี้ที่บ้านแคนทองมีหลากหลายวิธีการมากเพราะเด็กที่มาอยู่บ้านแคนทองนั้นจะมีพัฒนาการที่ช้ากว่าเด็กปกติที่อยู่กับครอบครัว เด็กที่อยู่ในสถานรับเลี้ยงเด็กของภาคเอกชนที่ให้บริการอย่างน้อย 2-3 สัปดาห์แต่ก็เห็นความเพียรของบุคลากรบ้านแคนทองที่จัดส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้สู่สภาพปกติ เช่น ความรู้ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กด้านอารมณ์-สังคมเด็กวัย 0-1 ปีด้วยการจัดกิจกรรมลูกรัก สำหรับเด็กอายุ 0-3 เดือนโดยการจัดเด็กให้นั่งบนตักของพี่เลี้ยงเด็กให้เด็กหันหน้าออกด้านนอกพี่เลี้ยงโอบกอดเด็กไว้และพูดคุยกับเด็ก ซึ่งจะทำวันละ 1 ชั่วโมงใช้เวลานาน 8 สัปดาห์ พอเด็กอายุระหว่าง 3-6 เดือน ก็ฝึกเด็กตบมือด้วยการจับเด็กนั่งบนตักแม่แล้วจับมือเด็กตบแป๊ะเข้าหากันพร้อมร้องเพลงให้เด็กฟัง ขณะเดียวกันเมื่อเด็กอายุระหว่าง 4 เดือน- 1 ปีก็ฝึกเด็กเล่นกิจกรรมร่วมกันโดยการวางของเล่นไว้ตรงกลางให้เด็กเล่นร่วมกัน ซึ่งจะเป็นของเล่นประเภท ลูกบอล กิ่งกิมมีเสียง กระดิ่ง ตุ๊กตาผ้า เป็นต้น ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่ผ่านการปฏิบัติของพี่เลี้ยงเด็กบ้านแคนทองที่ผ่านการสั่งสมความเชี่ยวชาญมายาวนานซึ่งสามารถที่จะ

รวบรวมเป็นคู่มือการเลี้ยงดูเด็กที่ทรงคุณค่าได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับผู้บริหารบ้านแคนทองที่จะจัดหาวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญมาดำเนินการจัดการความรู้และจัดตั้งคณะทำงานยกร่างคู่มือขึ้นมารับผิดชอบดำเนินการต่อไป

บทเรียนการเลี้ยงดูเด็กอายุ 1-2 ปี เรือนพวงเสด

- 05.-30-06.30 น. เด็กตื่นนอน
นำเด็กลงจากเตียง พี่เลี้ยงเช็ดเตียงนอนเด็ก
- 06.30-07.30 น. นำเด็กเข้าห้องน้ำอาบน้ำให้เด็กทีละคน
พี่เลี้ยงช่วยเด็กแปรงฟัน(เฉพาะกลุ่มตัวโต 1 ปี 6เดือน -2 ปี)
เช็ดตัวให้เด็กโดยใช้ผ้าเช็ดตัวคนละผืน แต่งตัวให้เด็กทีละคน
- 07.30-08.00 น. เตรียมเด็กรับประทานอาหารเช้าให้เด็กนั่งเก้าอี้รอและผูกผ้ากันเปื้อนให้เด็ก
ฝึกเด็กขอบคุณข้าวโดยพี่เลี้ยงพุดนำ
เด็กรับประทานอาหารเช้าด้วยตนเองโดยพี่เลี้ยงคอยช่วยเหลือ
ดื่มน้ำโดยใช้แก้ว 2 หู
- 08.00-09.00 น. ปลอ่ยเด็กเล่นอิสระโดยมีพี่เลี้ยงคอยดูแล
- 09.00-09.30 น. เด็กรับประทานอาหารเช้า
- 09.30-10.00 น. ฝึกเด็กนั่งกระโถนในห้องน้ำโดยมีนักพัฒนาการดูแล
- 10.00-11.00 น. ฝึกพัฒนาการเด็กด้านอารมณ์ สังคม ด้านร่างกาย ด้านสติปัญญา ด้านภาษาตามแผนที่กำหนด
- 11.00-12.00 น. รับประทานอาหารกลางวัน ฝึกเหมือนตอนเช้า
- 12.00-14.-30 น. เด็กนอนหลับพักผ่อน
- 14.30-15.00 น. อาบน้ำแต่งตัว
- 15.00-15.30 น. รับประทานอาหารเช้า
- 15.30-16.30 น. กิจกรรมเสรี
- 16.30-17.30 น. เล่นกลางแจ้ง
- 17.30-18.00 น. รับประทานอาหารเย็น
- 18.00-19.30 น. อาบน้ำแต่งตัว
ดื่มนมก่อนนอน
- 19.30-05.30 น. สวดมนต์ไหว้พระ นั่งสมาธิ แม่เมตตา
นอนหลับพักผ่อน

การเสริมสร้างพัฒนาการให้กับเด็กในวัยนี้มีความจำเป็นอย่างมากและขณะเดียวกันนักพัฒนาการจะดำเนินการคัดกรองเด็กโดยมีเกณฑ์ในการประเมิน ซึ่งแบ่งเป็นเด็กปกติ ที่จะส่งมอบให้เป็นหน้าที่ของพี่เลี้ยงเด็กในการดูแลฝึกฝนเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการเด็ก กลุ่มเด็กเสี่ยงนักพัฒนาการจะนำเรื่องปรึกษาฝ่ายรักษาพยาบาลเพื่อขอคำแนะนำในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างพัฒนาการให้เหมาะสมซึ่งจะใช้เวลาที่มากกว่าเด็กปกติอย่างน้อยสองสัปดาห์จากประสบการณ์ของพี่เลี้ยงเด็กและนักพัฒนาการของบ้านแคนทองที่จัดพัฒนาการด้านภาษาให้กับเด็กปกติและเด็กเสี่ยงโดยการให้เด็กพูดเป็นคำ 2 คำติดกัน เช่น มานี่ ไปไหน ไปเที่ยวและพูดคำว่าสวัสดีครับ สวัสดีค่ะ โดยฝึกวันละ 20 นาที (เด็กปกติทั่วไปใช้เวลา 2 สัปดาห์ แต่เด็กปกติของบ้านแคนทองต้องใช้เวลาราว 4 สัปดาห์) ยิ่งกลุ่มเด็กเสี่ยงต้องฝึกให้เด็กออกเสียงโดยพี่เลี้ยงเด็กและนักพัฒนาการต้องออกเสียงให้ดูพร้อมกับพยายามให้เด็กมองดูริมฝีปากขณะออกเสียงคำพยางค์เดียวคำเดิม ๆ ซ้ำ ฝึกวันละ 20 นาทีใช้ระยะเวลาอย่างน้อย 6 สัปดาห์เด็กจึงจะพูดได้ และในกลุ่มเด็กเสี่ยงพิเศษก่อนการฝึกเด็กพูดจะทำการนวดมุมปากเด็กวันละ 2 ครั้ง ๆ ละ 10 นาทีให้เด็กมองที่ปากและให้ฝึกพูดคำว่า จะ ปะ ยะ วะ ะ พร้อมทั้งใช้มือแตะที่ปากตัวเอง โดยให้ผู้ฝึกจับมือเด็กและที่ปากขณะออกเสียงด้วย นอกจากนั้นก็ให้จิบน้ำหวาน น้ำอุ่น เคี้ยวขนม วันละ 2 ครั้ง ๆ ละ 20 นาทีซึ่งจะใช้เวลา 3 เดือนขึ้นไปตามภาวะสุขภาพของเด็ก

ความน่าสนใจของการเลี้ยงดูเด็กในวัยนี้ยังมีอีกมาก เพราะการเสริมสร้างพัฒนาการพูดถึงเพียงทางด้านภาษาด้านเดียวยังมีพัฒนาการอีก 4 ด้านที่ยังไม่กล่าวถึงและในด้านเดียวองค์ความรู้ที่มีอยู่ในบุคลากรบ้านแคนทองยังถ่ายทอดออกมาไม่หมด เช่น การนวดมุมปากเด็กก็มีศาสตร์และภูมิปัญญาในการนวดที่ถูกต้องเหมาะสมได้ผลจริงสมควรที่จะดำเนินการจัดการความรู้เป็นเฉพาะอีกครั้งเพื่อสร้างคุณภาพการต่อการเลี้ยงดูเด็กแก่สังคมและผู้สนใจทั่วไป

บทเรียนการเลี้ยงดูเด็กอายุ 2-3 ปี เรือนพวงทอง

- 05.-30-06.55 น. เด็กตื่นนอน
อาบน้ำ ใส่เสื้อผ้า ใส่รองเท้า
(แบ่งเด็กเข้าห้องน้ำทีละ 5 คน นั่งกระโถน)
- 07.00-07.45 น. รับประทานอาหารโดยเดินไปรับประทานอาหารที่โรงอาหาร ดื่มน้ำ และเก็บภาชนะเอง
- 07.45-08.45 น. ฝึกเด็กขับถ่ายโดยนั่งกระโถน
ฝึกกลุ่มเด็กโตให้ใส่กางเกงเอง
- 08.45-09.45 น. ฝึกเด็กให้ใส่รองเท้าเองเพื่อไปรับประทานอาหารเช้าที่โรงอาหารและเข้าแถวเพื่อให้เป็นระเบียบ
- 09.45-10.45 น. ฝึกพัฒนาการเด็กนั่งสมาธิโดยแบ่งออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5-7 คน
- 10.45-11.00 น. ปูเตียงเด็กนอน ทำความสะอาดพื้น

- 11.00-11.45 น. เด็กใส่รองเท้าเดินแถวไปรับประทานอาหารที่โรงอาหาร
รับประทานอาหาร
- 11.45-14.30 น. เด็กนอนหลับพักผ่อน
- 14.30-15.00 น. ฝึกขับถ่าย นั่งกระโถน แต่งตัวประแป้ง
- 15.00-15.30 น. รับประทานอาหารว่าง
- 15.30-17.00 น. เล่นกลางแจ้ง เล่นนิทานให้เด็กฟัง
- 17.00-17.45 น. รับประทานอาหารเย็น
- 17.45-19.00 น. อาบน้ำแต่งตัว
ตื่นนอนก่อนนอน
- 19.00-05.30 น. สวดมนต์ไหว้พระ นั่งสมาธิ แม่เมตตา
นอนหลับพักผ่อน

การจัดกิจกรรมเสริมสร้างพัฒนาการของเด็กวัยนี้ ผู้เข้าร่วมเวทีถอดบทเรียนจะถ่ายทอดกิจกรรมด้านการพัฒนากล้ามเนื้อเป็นอย่างมากซึ่งรายละเอียดยังไม่ชัดเจนนัก ทั้งการกระโดดสองขา ทั้งสองข้างซึ่งพี่เลี้ยงจะทำให้เด็กดูเป็นตัวอย่าง การฝึกก้าวขึ้นบันไดโดยไม่ต้องช่วยโดยให้เด็กเดินขึ้นลงบันไดทุกวัน การฝึกกระดาศเป็นขึ้นใหญ่ ๆ การระบายสีด้วยสีเทียนใหญ่ การร้อยลูกปัดขนาดใหญ่ 5 ลูกขึ้นไป การกลิ้งบอลไปมาและกลับได้ การต่อบล็อกแนวตั้ง 6 ชั้นขึ้นไป การให้เด็กเล่นดินน้ำมันโดยทุบคลึงแม่ได้ซึ่งเป็นกิจกรรมที่พี่เลี้ยงเด็กจะเป็นคนทำให้ดูและอาศัยการปล่อยให้เด็กทำบ่อย ๆ อย่างอิสระ ตลอดจนการฝึกให้เด็กจับช้อนตักอาหารเข้าปากซึ่งพี่เลี้ยงจะจับมือเด็กตักอาหารเข้าปากของเด็กก่อนแล้วจึงปล่อยให้เด็กลองทำเอง ฝึกให้เด็กวิ่งและหยุดกิจกรรมนี้เด็กวิ่งไปได้อย่างดีแต่จะหยุดทันทีไม่ได้ กิจกรรมที่กล่าวถึงจะฝึกในกลุ่มเด็กปกติส่วนเด็กในกลุ่มเสี่ยงและเสี่ยงพิเศษจะต้องแยกออกมาต่างหากเพื่อให้เด็กพัฒนาการได้จัดกิจกรรมกระตุ้นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเป็นพิเศษในช่วงบ่ายซึ่งต้องทำบ่อย ๆ และนานกว่าเด็กปกติจนเด็กทำได้ก็จะได้เข้าร่วมทำกิจกรรมกับเด็กปกติต่อไป

บทเรียนเด็กอายุ 3-6 ปี อยู่เรือนพวงเพชร

- 06.30-06.30 น. เด็กตื่นนอน
ทำความสะอาดเตียงนอน ปูเตียงนอน
- 06.30-07.00 น. เด็กอาบน้ำ ล้างหน้า เด็กแปรงฟัน
เด็กแต่งตัว
- 07.00-08.00 น. เด็กรับประทานอาหารเช้า
เข้าแถวเคารพธงชาติ

- 08.00-08.30 น. นั่งสมาธิ กิจกรรมเช้าจังหวัด
08.30-09.00 น. กิจกรรมวงกลม
09.00-09.30 น. เติกรับประทานอาหารว่าง
09.30-10.30 น. ฝึกพัฒนาการมอนเตสเซอร์รี
10.30-11.30 น. จัดพัฒนาการด้านร่างกาย
พัฒนาการด้านสังคม อารมณ์
พัฒนาการด้านภาษา
พัฒนาการด้านช่วยเหลือตนเอง
11.30-12.00 น. รับประทานอาหารกลางวัน
12.00-14.30 น. เติกนอนหลับพักผ่อน
14.30-15.00 น. อาบน้ำแต่งตัว
15.00-15.30 น. รับประทานอาหารว่าง
15.30-16.30 น. กิจกรรมเสรี
ศิลปะ
พัฒนาเด็กกลุ่มเสี่ยง
16.30-17.30 น. เล่นกลางแจ้ง
นันทนาการ
17.30-18.00 น. รับประทานอาหารเย็น
18.00-18.30 น. อาบน้ำแต่งตัว
18.30-19.00 น. ดื่มนมก่อนนอน
19.00-19.30 น. สวดมนต์ไหว้พระ นั่งสมาธิ แผ่เมตตา
19.30-06.30 น. นอนหลับพักผ่อน

วิธีปฏิบัติของพี่เลี้ยง นักพัฒนาการเด็กของบ้านแคนทองที่จัดกิจกรรมในการดูแลและส่งเสริมพัฒนาการของเด็กวัย 3-6 ปียังมีเสน่ห์และคงความน่าสนใจใฝ่รู้ในด้านดูแลเด็กอยู่ไม่เสื่อมคลายไม่แพ้เด็กในกลุ่มอายุที่กล่าวถึงมาก่อนหน้านี้เพื่อความสมบูรณ์ของเนื้อหาใครขอเสนอแนะให้มีการจัดเวทีการจัดการความรู้โดยวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อถอดองค์ความรู้ที่มักล้นของบุคลากรบ้านแคนทองมาเผยแพร่ในวงกว้างต่อไปและระยะเวลาในการถ่ายทอดประสบการณ์มากขึ้นกว่าเดิม